СВОБОДА SVOBODA

АPR 2 1927

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXV. Ч. 95. Джерзи Ситі, Н. Дж., второк, 26. квітня, 1927. VOL. XXXV. No. 95. Jersey City, N. J., Tuesday, April 26. 1927. THREE CENTS

МЕКСИКАНСЬКИЙ УРЯД ПРОГАНЯЄ 6 ЕПИСКОПІВ

ДРУГІ ЕПИСКОПИ, ЯКИХ УРЯД ВИНУЄ ЗА ПІДБУРЮВАННЄ ДО БУНТУ, ХОВАЮТЬСЯ.

МЕКСИКО, 22. квітня. — Мексиканський уряд видав нині свою урядову заяву про дикий напад бандитів на поїзд у стейті Халіско, підчас котрого опришки вбили 48 військових сторожів поїзду, а відтак вбили або спалили живцем понад 50 пасажирів, у тому числі кільканайцятеро дітий.

У сій заяві уряд складає вину за сей звірський учинок на римо-католицький епископат, який мав підбурювати й знати про сей напад наперед.

Зараз після заяви федеральні урядники зявилися в домах римо-католицьких епископів, зібрали всіх, кого тільки могли зловити, спакували на поїзд, їдучий до Тексасу, та вислали їх під сторожею з краю. В сей спосіб вислано архиепископа міста Мексика та 5 других епископів. Другі епископи мали похoватися.

Перед своїм виїздом епископи виправдувалися в спільній заяві, що вони нічого про напад бандитів наперед не знали. Проти сеї заяви федеральний генерал Альварес заявив, що нападом на поїзд проводили три римо-католицькі священики та один делегат „Ліги для Оборони Релігійної Волі“, католицької організації для боротьби з мексиканським урядом.

ВЕЛИКОДНА ПИСАНКА

зявиться в українських хатах в день Христового Воскресення, звеселить наше серце і пригадає рідний край з його гагілками, весною і радістю. Пригадає і кривавий польський наступ, який повела Польща на сам наш Великдень пропамятного 1919 року, пригадає наступ армії Галлера і поневоленнє рідного краю. Пригадає недавну ще славу і живих ще інвалідів, що ту славу творили. А з тим і пригадає нам наш людський і братній обовязок зложити хоч дрібну жертву і вислати її на допомогу нашим інвалідам, Рідній Школі і політичним вязням через:

OBYEDNANYE, P. Office Box 411, Philadelphia, Pa.

МОСКВА ЗА ОБЄДНАННЄМ НАЦІОНАЛІСТІВ В КИТАЮ

ПЕКИН, 22. квітня. — Загально думають, що в Москві возьме верх та сторона, що не бажає розбиття і ослаблення націоналістичної партії і стремить до злуки обох націоналістичних правительств в Ганкові і Нанкінґ. На це вказує побіда Бухаріна і Сталіна над Радеком, який підпирає самих крайних большевиків, що змагають до виклинання соціяльної революції в Китаю і заведення большевицьких порядків. Як зачувають, мають Радека усунути з голови китайського університету в Москві, щоби в той спосіб усунути зпід його впливу молодіж, з якої він підбирає агітаторів і висилає до Китаю. В Москві переважає думка, що Китай може перевести тепер національну революцію, а пізнійше прийде черга на соціяльну.

На разі треба в Китаю піддержати два кличі: Проч з чужинцями і Китай для Китайців. Тому треба стреміти до обєднання націоналістичної партії, бо тільки дорогою обєднання можна піддержати революцію.

СКІЛЬКИ МАЄ КИТАЙ ВОЄННИХ ЛОРДІВ.

ПЕКИН, 22. квітня. — Спокійний і миролюбивий Китай має тепер найбільшу армію в світі, бо яких 700,000 Китайців є тепер при оружію. Найбільшу ролю відграють тепер 6 воєнних ґенералів і один мирний.

Найсильнійшим буде мабуть таки маршал Ченг Тсо Лин, що має в своїх руках владу над Манджурією і Пекіном, столицею Китаю, який має богаті воєнні арсенали в Мукдені і Тієнтсин і найкраще виеквіповану армію. Був колись начальником чи там ватажком бандитів, запродавсь підчас російсько-японської війни Японії за $1,000,000 і тим уможливив японську побіду під Мукденом, а по тім вдова по японськім мікадо іменувала його військовим командантом Манджурії. Є він в дуже добрих зкоснах з Японією. Його шеф штабу Янг Ютин має бути найсposібнійшим китайським знатоком воєнного ремесла.

Ченг є знова завзятим ворогом большевиків. З того приводу рахує він на чужинецьку допомогу, особливо в грошах, бо каса порожна.

По Ченг Тсо Лині приходить генерал Ченг Кай Шек, що зірвав з правительством в Ганкові і веде боротьбу з лівим напрямом націоналістичної партії і північною армією. Москва намагається поєднати його з урядом в Ганков. А коли це не вдасться, готові взятися до остаточного средства і виповісти йому війну, проголошуючи тоді соціяльну революцію на зразок того, що було в Росії.

Третій генерал Фенг має мати яких 50,000 жовнірів, виеквіпованих Москвою. Він буде займати далі вижидаюче становище.

Четвертий лорд Ву Пей Фу держить провінцію Гонан. Він перехилиться на сторону одного з сильнійших генералів. Маршал Сун як пятий вожд займає подібну позицію. Шестий ґенерал Ченг Тсунг Ченг є звичайним бандитом, який ограблює населення та знущається над ним в дикий спосіб.

Цілком инший є генерал Єн Гсу Шан з провінції Шансі, який має стотисячну армію, але не бере ніякої участи в боротьбі, а править провінцією мирно. Всі ґенерали хочуть його позискати, але він держиться давної китайської мудрости, яка каже, коли другі бються, виграє той, що не брав участи в боротьбі.

ПОВІНЬ НА РІЦІ МІСІСІПІ ЗРОСТАЄ ЧЕРЕЗ ПРОРВАННЄ ТАМ.

КУЛИДЖ ВІДКЛИКАЄТЬСЯ ДО КРАЮ О ПОМІЧ.

МЕМФИС, 22. квітня. — Зібрані води ріки Місісіпі та її допливів зірвали ще більше там та вкрили водами ще дальші простори землі. Уряд начисляє, що тепер находиться без даху над головою коло 75,000 родин. У водах мало згинути 38 осіб.

Тисячі робітників працюють при ріжних ратункових роботах. Богато людий находиться на вершках дерев. Побоюються за людий у містах, положених над дельтою ріки Місісіпі. В околиці, навіщені повінню, уряд вислав федеральні війська.

Президент Кулидж видав публичний заклик до американського народа, завзиваючи його до складання жертв на руки Червоного Хреста на допомогу жертвам повени.

ДЕМОКРАТИЧНА ПАРТІЯ ВЖЕ МАЄ ДОСИТЬ БОРОТЬБИ МЕЖИ СМИТОМ А МЕКАДУ.

НЮ ЙОРК, 22. квітня. — Ґрупа провідників демократичної партії пустила межи членів сеї партії агітацію, що партія не зможе видобутися зі свого занепаду так довго, як довго Смит і Мекаду будуть розривати своєю боротьбою сили партії. З тої причини радиться виключити з лісти кандидатів партії так Мекаду, як і Смита.

В тижневику „Де Кристшен Віклі“, видаваним методиською церквою, появилася стаття епископа тої церкви Меккокела, в якій автор старається доказати, що протестантські церкви займають у справі відношення межи державою а церквою якраз таке становище, яке в своїм публичнім листі заняв нюйорський губернатор римо-католик Ал. Смит.

НАЧАЛЬНИК АМЕРИКАНСЬКОЇ ФЕДЕРАЦІЇ ПРАЦІ ПРОТИ „ХАРТІЇ ПРАЦІ“ ДИКТАТОРА МУСОЛІНІ.

ВАШИНГТОН, 22. квітня. — Вилием Ґрін, президент Американської Федерації Праці, видав публичну заяву про так звану „карту праці“, видану фашистським урядом Італії.

Ґрін каже, що так звана „карта праці“, себто фашистський закон про відносини робітництва до капіталістів, є чимсь другого тільки крайне поневоленнє робітників Італії. Фашистський уряд скасував зовсім право робітників виступати збірною силою проти підприємців та віддав тим самим робітників у руки підприємців та фашистських політиканів. Робітникам відобрано всяку робітничу свободу. Вони остали безправними рабами.

Ґрін каже, що фашистський закон про робітників дає як не можна яскравійший образ збожеволілої автократії. Фашисти видно виходять зі становища, що уряд є тим кращий, чим більше він править, і тоді як засадою демократії є, що уряд є тим кращий, чим менче він править.

5 ДНІВ ТРЕБА БУЛО НА ЗЛОЖЕННЄ ЛАВИ ПРИСЯЖНИХ СУДДІВ.

НЮ ЙОРК, 22. квітня. — По 5 днях праці судови вдалося нині нарешті підібрати 12 присяжних суддів, що мають осудити паню Снайдер і Генрі Грея, пару любовників, обжалованy за вбийство мужа пані Снайдер. Розправа почнеться на серіо в понеділок.

СУД НАД МАТІРЮ, ЩО ВБИЛА РІДНУ ДОЧКУ.

ФРІГОЛД, Ню Джерзі, 22. квітня. — Лава присяжних суддів, що розглядала справу пані Кристини Стобел, що вбила свою дочку за вродженнє неправеєї дитини, потребувала на осягненнє вироку 19 годин. Вироком сим присяжні судді признали матір винуватою вбийства другого степеня. Суддя визначив засудженій на кару 10 літ вязниці.

МІСЬКА РАДА ЗАТВЕРДЖУЄ ІМЯ „НОВОЇ УКРАЇНИ“.

ПЛЕЙНФІЛД, Ню Джерзі, 21. квітня. — На послідному засіданню міської ради ухвалено для організуючоїся тепер української кольонії назву „Нова Україна“. Потверджено теж вживаннє всіх улиць, як се запроектувало організуюче підприємство Ґлоб Сервіс Ко. в Ню Йорку.

З огляду на те, що кольонія частинно ростягається в громаду Ню Маркет, треба було перевести подібну ухвалу і в сій громаді. Тут зайшли трудности через спротив деяких членів міської ради, які витягнули законопроєкти, після котрих малобися заборонити заводити осібні чужинецькі кольонії. Остаточно, по довжезній дискусії міська рада дала свій дозвіл на назву „Нова Україна“ та всі вулиці, як були проектовані.

ПОЛЬЩА МАЄ ДІСТАТИ 80 МІЛІОНІВ ПОЗИЧКИ НА ВОЛ СТРІТІ.

НЮ ЙОРК, 21. квітня. — Переговори межи агентами польського уряду й американськими банкирами о уділенє Польщі позички в сумі 80 міліонів долярів уже мають бути на укінченню. Розпродажнем позички мавби занятися синдикат банкирів, зложений з Бенкерс Трост Ко., з Чейз Секюрітіс Корпорейшен та з Блер енд Ко. Які права й ґарантії має дістати сей синдикат для забезпечення позички, невідомо.

НОВІ ВИДАННЯ ВУАН.

Цими днями вийшли з друку Записки історично-фільольогічного відділу (IX. книга). Незабаром вийде 10 книга записок. „Записки фізико-математичного відділу“ т. II. випуск 2-ий, „Етнографічний Вістник“, т. 3 і 4-ий незабаром вийде. В найближчому часі вийде з друку: „Збірник історично-географічний“. Цими днями виходить „Збірник економічного відділу“.

БОРОДИН МАЄ ОПУСТИТИ КИТАЙ.

ШАНГАЙ, 21. квітня. — Супроти того, що розбиття в націоналістичній партії наступило головно через акцію совітського амбасадора Бородина, що спричинився до створення лівого правительства в Ганков, Бородина з Китаю відкличуть.

ТОРТУРИ В ТЮРМІ.

Дня 15. березня трох вязнів: Олещук, Червінка і Боднар хотіли втекти з вязниці при ул. Баторія у Львові. Одначе тюремні наглядачі в час про це зміркували й у відповідний момент зловили всіх трох. Зловлених відставили до темного льоху. Що з ними робили цілу ніч, годі збагнути, бо коли другої днини всіх трох побачили товариші недолі в шпитальній келії, то всі вони були безпритомні і змогли тільки сказати, щоб їм приведено вязничного священика.

Управа тюрми бажала цілу справу затушувати й тому досі ніде в пресі не пропустила цензура вістки про цю варварську подію. Одначе справа вже стала так голосна в цілому місті, що сам управитель вязниці був примушений зробити донесення до прокуратури на своїх підчинених. Знаючи одначе відносини по польських вязницях, можна сподіватися, що й тим разом кара впаде не на катів, а не на самих вязнів.

ЗВЯЗОК УКРМЕТУ В МАРОККО.

Укрмет останнього часу утворив науковий звязок з метеорольогічною службою в Марокко, що перебуває в м. Рабат.

45 ТИС. КАРБ. НА ПРИДБАННЯ БІБЛІОТЕКИ ПРОФ. ШВАРЦА.

ВУАН одержала від Наркомосвіти повідомлення, що в буджеті цього року призначено 45 тис. карб. на придбання в Липську математичної бібліотеки проф. Шварца. Ця цінна бібліотека буде в розпорядженні Академії.

ПОЛЬСЬКІ АРИСТОКРАТИ-УБИЙНИКИ.

З Варшави повідомляють, що ексгумація тіла княгині Марії Любомірської і розсліди тенесів покійної виявили, що вона померла передчасно наслідком того, що її давано до поживи потовченe на порошок скло. Таким чином її родина бажала позбутися її, щоб дістати в руки її майно, чого й доконала. Від смерти кн. Любомірської минуло вже кілька літ.

УКРАЇНЦІ В РСФРР.

Колеґія Наркомосвіти запропонувала всім Оно вжити заходів для пляннового переходу шкіл на українську та білоруську мову по місцевостях компактним українським і білоруським населенням. Раднацмену запропоновано подати свої міркування про розгортання мережі українських і білоруських педагогічних технікумів на 1927—28 р., підсилити роботу для підготовки підручників українською та білоруською мовами, беручи під увагу культурно побутові та господарські особливости білорусинів та українців в РСФРР. Головнолітосвіті запропоновано звернути осoбливу увагу на підготовку та передпідготовку політосвіт. робітників українців і білорусинів і на те, щоб підсилити видання політосвітньої літератури.

НАСИЛЬСТВО НАД СЕНАТОРАМИ.

Довідуємося, що прокуратура карного суду в Варшаві постановила домагатися від сенату видачі сенаторів Ліманoвського і Познера за підписання відозви Ліги оборони Прав Людини й Громадянина.

В КИТАЮ ЦІКАВЛЯТЬСЯ УКРАЇНСЬКОЮ МЕТЕОРОЛЬОГІЄЮ.

Китайська метеорольогічна, сейсмольогічна та магнетольогічна обсерваторія в Ци-Ка-вей (біля Шанґаю) почала в своїх виданнях містити бібліографічні замітки про видання укрмету.

ЯПОНІЯ ПРОТИ КОМУНІЗМУ В КИТАЮ.

ТОКІО, 22. квітня. — Новий премієр Танака заняв дуже рішуче становище супроти комуністичної пропаганди в Китаю, яка загрожує на його думку рівнож Японії. Він заявив, що Японія готова дати Китаєви всю можливу поміч, щоби припинити большевицьку пропаганду „не нарушуючи при тім приязного стосунку до Совітської Москви“.

ҐЕНЕРАЛ САРРО РІВНОЖ ПРОТИ КОМУНІСТІВ.

ПАРИЖ, 22. квітня. — Французький міністер внутрішних справ заявився в своїй промові в Константині в Північній Африці за боротьбою з комуністичною пропагандою, яка доходить вже до Африки та поширюється між місцевим населенням. Така пропаганда, заявив міністер, не може нічого иншого принести, а тільки пролив крови і руїну.

ПІЛСУДСКІ ВЖЕ ПОПУСТИВ ЗІ СУВЕРЕННОСТИ ПОЛЬЩІ.

ВАРШАВА, 22. квітня. — Щоби дістати таки заграничну позичку в сумі $80,000,000, Пілсудскі згодився вкінці на іменоване американського контрольора, який буде мати нагляд над державною господаркою фінансів. Спершу Пілсудскі рішучо цему спротивився, бо це колідує з суверенністю польської держави, але коли його протест таки польської каси не поправив, піддався чужим банкирам і дав свою згоду на контролю.

АНҐЛІЯ ОЖИДАЄ 250,000 АМЕРИКАНСЬКИХ ТУРИСТІВ.

ЛОНДОН, 22. квітня. — Властителі готелів і склепів обчисляють, що цего року приїде до Анґлії яких 250,000 американських туристів, які стратять 500,000,000 долярів. Головно хотять їм о ті доляри.

ТЕПЕР ПРИЙМАЄТЬСЯ ЧЛЕНІВ БЕЗ ВСТУПНОГО

„SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
Edited by Editorial Committee.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES: Three cents a copy.		ПЕРЕДПЛАТА: Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сити і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.
За оголошення редакція не відповідає.
Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.
В Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.
Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ЯКА ВЕЛИКА ПЕРЕМІНА

Часописи з Великої України доносять, що недавно тому виставлено в Одесі в міському театрі російську оперу „Евген Онєгін". Не цікавий для нас сам факт, що опера пройшла гарно, що артисти чудово грали і співали, бо на нашу увагу заслугує в тім випадку головно ось що: Російську оперу, якої текст взятий з твору найбільшого російського поета Пушкина, а якого музику уложив найбільший російський композитор, співако в Одесі по українськи. Що більше. В тій опері виступав ще славний російський співак Собінов, який довгі роки до війни був разом з Шаляпіном славою і оздобою російської царської опери в Петербурзі та тішився славою першорядного співака не тільки в Росії, але в цілій Европі.

Вже сама вістка, що будуть співати російську оперу по українськи та ще з Собіновим зацікавила весь загал, особливо зацікавилось тим численне московське населення. Про ту виставу пишуть „Известия Одесского Исполкома" так: „Богато скептично ставилося до цеї вистави. Як це буде Пушкин звучати по українськи? І представте собі — звучить. І скептична усмішка дуже скоро щезла, а на її місце прийшла повна і скокцентрована увага. Якжеж буде співати Собінов — чи може також по українськи? Розуміється, що так, а при тому співав з дуже гарною вимовою, так, що його текст, його слова доходили до публики мабуть найвиразніше і найясніше. Так, це той самий визначний вокаліст, що вписав таке славне імя в історію оперної справи в Росії і чия карієра йшла поруч незрівнаної карієри Федора Шаляпіна, чиє вокальне мистецтво, чий смак і благородність манери не зазнали досі ніяких змін".

Щоби зрозуміти й тут ті великі переміни, які пережив наш нарід в послідній десятиліттю, вистарчить для порівнання з тою виставою згадати, що російська поліція арештувала в Києві на два чи три роки до війни нашого українського співака Олександра Мишугу за те, що співав на Шевченківськім концерті Шевченкові пісні в оригіналі, а не так, як це справила поліція. Та сама поліція, тільки вже варшавська, перевела знова кількагодинну ревізію в того самого Мишуги в 1914 році за те, що співав на Шевченківськім концерті у Львові. Російська поліція в Варшаві арештує отже за те, що український артист співав на українськім святі у Львові. А тепер перший російський тенор, любимець російського царя, Сабіков співає російську оперу до слів найбільшого російського поета — по хахлацьки, себто по українськи. Перед 10 роками вважали би в Росії за божевільного того, хто повірив би в таку можливість.

„ВОНИ СКОРШЕ ВИЗДИХАЮТЬ, НІЖ ДОЧЕКАЮТЬСЯ ВІД НАС ТАКОЇ НЕЗАВИСИМОСТИ"

Такі слова сказав про українських самостійників у своїм привітанню секретар комуністичної партії на Україні Каганович, коли вітав відкриття десятого всеукраїнського зїзду совітів. Каганович, як ґенеральний секретар правлючої партії почував себе властивим паном України. Його виступ на зїзді є безперечно голосом партії. Він говорить лише в імени партії. Сказане це було на адресу української політичної еміґрації, яка поставила своїм завданням боротьбу за самостійну Україну.

Це відповідь на те, що говорилося в еміґрантських колах та писалося в рідній пресі, навіть чужинецькій, про зріст сепаратистичного руху на Україні. Відповідь коротка й ядерна, якої Москва добре вивчила своїх прислужників. Не дивлячися на катеґоричну заяву, що вся писанина й розмови про ріжні течії на Україні ворожі сучасній владі є лише вигадкою „білоґвардейців", Каганович всеж таки знайшов потрібним багато говорити, щоби спростувати ці „вигадки".

„Коли читаєш білоґвардейську пресу, то не тільки не хвилюєшся, а навпаки радуєшся, що становище наше зовсім не відповідає тому, що пишуть про нас наші вороги", — говорить Каганович. Так було, є, і мабуть буде завжди, що влада ніколи не бачить того, що діється навколо неї. Особливо влада диктаторська, все одно якого-б походження вона не була, чи большевицького, чи реакційного, ніколи не може знати й бачити дійсного стану річей. Вона має завжди перед собою такі „факти", що відповідають її бажанню. Там, де нема волі слова, де не можна сказати одного слова, що противиться припису влади, там вона ніколи й не почує дійсного, правдивого завваження стану річей. Під пятою диктатора можуть говорити лише льокаї, прислужники, що при всякій нагоді хвалять свого пана.

Звичайно Каганович дивується, що еміґрантська преса пише всякі „дурниці", коли про це ніхто нічого не говорить на Україні, коли на Україні всі моляться на свою владу й на союз з Москвою, бо „совітський союз, — говорить він далі — це така обєднана держава, котра не обмежує розвитку діяльности як політичної, так і господарської в кожній республіці, а навпаки підтримує ці республіки". Що може бути цинічнійше від сеї заяви секретаря тої партії, яка задавила всяку політичну думку не лише в державі, але і в низах, в масах своєї партії? Одна лише правда, що союз підтримує республіку московську; всі „інородческія" республіки працюють на свого московського пана.

Про „союз савєтскіх соціалістіческих республік" влучно пише „Соціалістическій Вєстнік", орґан російських соціялдемократів (меншевиків), який сам проводить ідею безоглядно русецентризму: „Це тільки на папері істнує СССР. На ділі, звичайно, нема ніякого союзу, як немає соціялізму, як немає республіки, як навіть немає совітів".

Далі, вилаявши добре всіх „білоґвардейців", що говорять про тяжкий економічний стан совдепії, між тим як навпаки і економічно, мовляв, все „обстоїть благополучно", Каганович все ж признає, що „і тут, у нашій країні, є де-хто, що в підполю потирає руки і також чекає краху совітської влади. Вони для цього використують всі наші трудности в господарчій та національній політиці". Отже, коли люди й там, на місци, спостерігаючи большевицьке життя безпосередньо й відчуваючи його на своїй шкірі, те ж думають про те, що зміни мають прийти й чекають їх, то напевно для того є якісь дані, котрих влада не бачить, не хоче бачити й не може.

Далі він говорить:

„Ми проводимо й будемо проводити нашу національну політику дальше для закріплення диктатури пролетаріяту, для закріплення совітської влади". В цьому ніхто ніколи не сумнівався, що большевики національні уступки населенню дають лише для скріплення й довшого затримання диктатури своєї партії над всім населенням і над пролетаріятом. Для них національна політика, то не є одна з цілий, до якої стремить нарід, а лише засіб для свого панування. Тому то в ній спостерігаються такі скоки назад, що все ніяк не може покінчитися ославлена українізація. Крім того в однолиту українську національну стихію, щоби ослабити її опір й силу активности, увесь час вводяться ріжні національні райони: жидівські, польські, московські, німецькі і т. д. Де таких районів не можна виділити зі старого населення, там переводиться кольонізація відповідною національністю, а українських селян висилають на кольонізацію в Сибір. Про жахливі умови життя кольоністів у Сибіру говорив на Всеросійському Зїзді Совітів представник Дальневосточної республіки, зазначуючи, що вони незрівняно гірші, ніж були до революції. А ми знаємо, що до революції переселенець так бідив у Сибіру, що часто розорений повертав назад та йшов у найми до старих своїх сусідів. Така то національна політика большевиків.

„Спростувавши" всі „вигадки" про економічні труднощі в совітській республиці, Каганович тут же говорить, що „ті матеріяльні досягнення в промисловости й сільськім господарстві, які ми тепер маємо, не можуть тепер задовольнити потреб міліонів робочих та селян".

Далі накреслює цілу низку заходів негайно потрібних для поліпшення такого „блискучого" стану робітника й селянина, але з них вибірає два-три, які може пощастить перевести в недалекому близшому в життя.

Отже в чому ж тут расходження в правдивости оцінки економічного стану Совросії між еміґрацією та самими большевиками? Лише в тому, що еміґрація називає все властивими іменами, а большевики роблять так само, як робив штаб кожної армії, коли потерпів поразку. Для нього поразки ніколи не було, а лише „відійшли на зарані заготовані позиції", або „з стратеґічних причин відійшли". А за цими словами крилися іноді повні розгроми армій та соток тисяч жертв. Таке саме говорять про свої поразки та невдачі й большевики. Колиб український народ спокійно чекав ласки большевиків, то слова Кагановича в наголовку цієї статті справдилисяб. Але нарід живе й хоче жити.

НЕ ЗАБУДЬТЕ.

У день весняний, день Воскресення,
Браття і сестри, в храм Божий ідіть,
За народу волю, Вкраїни спасення,
За військо наше Господа моліть.

І православні і уніяти —
Дружно витайтесь, як із братом брат:
Забудьте роздори, навчіться брататн,
Бо всі ми в путах, гірш плебея-раб.

І цих, що в тюрмах вік коротають,
Як умієте — кождий споможіть,
Вниж за краще завтра себе розпинають,
Для України вони хочуть жить.

О, не забудьте в день Великодня
Обтерти сльози хліба жаждущих
І не замовчіте на вбогих благання —
Героїв наших неумирущих.

А недоліткіа ви поучіте:
Ляхам, Москвинам мусим нести месть;
До тяжкого бою усі готовітесь —
Для всіх-бо з мертвих
Христос воскрес!

Роман Пристай, Емрбідж, Па.

Розмова.

— Чи ви думаєте, що Амундсен дійсно дістався на Північний бігун? Чи може не думаєте?

— Ви може думаєте, що я думаю, що він так не думає?

— Я також тої думки.

— Отже будьмо дальше цеї думки, доки Амундсен є тої думки.

ПЕРЕПИСКА РЕДАКЦІЇ.

Витинки з ґазет надіслали: гр. Т. Мілєщук, Ню Йорк; др. Володимир Сіменович, Шикаго, Илинойс.

А. Одайський, Бронкс, Ню Йорк. — Питання, так як Ви їх поставили, можуть мати лишень дуже загальну відповідь.

Національно свідомою людиною називаємо таку, яка почувається, що належить з другими людьми до якоїсь нації, себто до більшої ґрупи людий, звязаних спільною культурою, традиціями й стремліннями до такого самого розвою, до якого стремлять другі подібні ґрупи, другі народи. — Клясово свідомою людиною є та людина, яка розуміє, що суспільний устрій опирається нині на розділі суспільности на суспільні кляси, та яка признається до одної з тих кляс та побивається за добро сеї кляси. — Клясово свідома людина буває часто рівночасно й національно свідомою людиною, коли вона вміє погодити свої клясові інтереси з національними, себто коли стремить до такого суспільного порядку, в якому його клясові інтереси найдуть свій найкращий вислів у межах його народа, урівноправненого з другими народами. Є очевидно й люди, які є клясово свідомі, але національно несвідомі; такими стала українська шляхта під впливом католицько-польської пропаґанди; такими стало багато українських робітників під впливом соціялістичної пропаґанди зі сторони Москалів. І одні й другі задля своїх клясових інтересів пішли проти українського народа: одні в Польщу, другі в Московщину, — Є теж люди свідомі національно, але не свідомі клясово.

В. Д.

АМЕРИКАНЕЦЬ

Тепер у нас кожне село має свого Американця. От хочби наші Шумляни Малі — найбіднійший куток у цілому повіті — а також мають свого Американця, та ще й якого. Побудував хату на два боки, з ґанком, піллогою, кафлевими печами. Відчинив собі крамницю й винаймив її. Тепер уже мотоцикль хоче купити собі.

Питаєтеся, як його зовуть? Заки виїхав до Америки, називався Василь Дідик. Та це було давно, ще хлопчиком пас сільську череду. Тоді кликали його: Васильцю. Тепер мало хто й знає його справжнє ймення. „Американець", „американцева хата", „американцева жінка" — почуєш у селі.

Всі кланяються йому, всі шанують його.

Чи давно він вернувся з тої Америки?

Щоби не збрехати — третій рік уже, здається, йде. Признатися, мало хто і сподівався його. А найменше його брат. „Е, каже, — дурень! Він і до Америки певно не доїхав, а пропав десь у дорозі!"

Аж тут ненадійно приходить із Америки лист. У листі десять долярів і написано так: „Дорогий Брате! Поздоровляю Тебе й цілу твою родину. Я незабаром вернуся до Старого Краю..." і т. д.

Ось тут і загомоніло село. Щодня виглядали його. І він приїхав якось перед Спасом. Що тут почало робитися — тяжко вам розказати. Жінки кидали роботу в городах; пастухи попускали худобу в школу. До хати не добитися. Брат наче зовсім стуманів: то закрутиться по хаті, то біжить до дверей, дітей чужих випихає, бо так і тиснуться. Братова взяла „Американцеве" пальто і крутиться, не знає куди дінути його. А він собі походжає по хаті, розглядається. На столі жовта валізочка.

Трохи збентеженими чулися всі з початку. Не знали, як до нього говорити. Братова „паном" зове його. Але якось розговорилися.

Найбільше цікавило всіх, скільки привіз долярів. А він зараз казав післати за горівкою, частує всіх. Розпитував — де, що й як. Відчинив валізку. Виняв дарунки для братової і дітей. І зараз замкнув (доляри певно там держав).

На другий день була неділя. Вибралися всі до церкви. Попереду Американець із братом, гарно зодягнений, при годиннику (ще й золотому!) Позаду йшла братова з сільськими бабами. Коло церкви обступив його народ. Витаються, оглядають, приглядаються. А діти — то вже не говорити! Кожде тиснеться наперед.

У церкві купив він свічок за цілого доляра. Паламар каже, що мав їх у кишені певно сто! А потім говорили, що привіз їх півтора тисячі.

Після богослуження пішов до священика, ніби поговорити в справі памятника на гробі батьків, але були такі, що говорили, будьто він цікавий був поглянути на священикову дочку. Вона хоч скінчила якісь висші школи у місті, тепер сиділа на батьковій шиї, ждала жениха. Там пив чай і розбалакався до вечера.

У селі Американець купив пять морґів землі. Але не робив на ній, а винаймив братові. Свою хату, що її побудував, відступив під читальню. Для себе побудував потім другу, також гарну хату, і в ній уже сидить із жінкою.

Аґа! розповім вам іще, як він оженився. З тим то найбільше — здається — мав клопоту. Може не так він, як наші баби. Дівчат повнісеньке село. „Американець" хлопець молодий і, правду сказати, не поганий — до того з долярами! Кожна рада була приподобатися йому. Але він не дуже чогось був до них. Може про попівну роздумував?

У сусідньому селі, у Жукові, таки через ріку, жила вдова, з дочкою Паранькою — такою гарненькою, білявою дівчинкою. Залицялося до неї чимало парубків, але де там: баламутити — баламутила, але віддаватися за нікого не хотіла йти. Тому і свати перестали заходити до неї.

— На пана певно чекаєш — допікали їй.

— А може і на пана! Може не вміла би панею бути? — боронилася Паранька.

Бо і справді, як прибереться в неділю до церкви — зовсім панянка! Жовті черевички, хусточка шовкова. Глянути любо!

Останніми часами став частенько позирати на неї „Американець". Вона і з ним, як з усіми: сміється, жартує і більше нічого. Стали їй допікати баби: „Ось кого ти виглядаєш! Американець тобі пахне!"

А вона: — Відчепіться ви від мене зі своїм Американцем. Хіба мало дівчат має він у селі? Кожда полетить!

— Певно, що кожда. Єгомосць свою старшу дочку зараз би віддав за нього. Де він ліпшого найде?

— Хай віддає хоч дві нараз — мені що до того! — Паранька на те.

Але тепер що суботи стала ще краще прибирати хату. Випрасує спідницю, блюзку, а як кладеться спати, кладе коло ліжка.

Довідалися про те жуківські парубки і ось яку штуку втяли їй. Одної суботи, коли вже всі спали, потихеньки витягнули з подвіря у поле віз Параньчиної мами, завернули поза обійстями, впряглося їх кількох у віз, дзвінок у руки, одного посадили на віз і пігнали селом просто до Параньки на подвіря. Собаки стали брехати.

— Тпр...! — Задержалися просто перед дверми. „Дзеньдзень", фляшки у руках свата.

В хаті засвітилась лямпа. Паранька забігала по хаті. Мати вискочила на двір...

— А щоби вас сякий-такий. А то драби, а то збиточники!

Парубки втікли. Стара скочила до дровітні, схопила сокиру і давай рубати віз! Але бо дивиться — віз її! Поплакала, хотіла навіть іти на постерунок, але надумалась. Скільки то сміху було потім у селі!

Зате небаром таки врадувалася. Приїхав направду з горівкою „Американець", подали на оповіди і перед постом подружилися. Такого богатого весілля в нас ще не було.

Жиє тепер „Американець" у згоді з молодою, гарною жінкою і горя не знають.

Ех, чомуж то я не їхав до Америки?

КИТАЙЦІ ПЕРШІ ЛІКАРІ НА СВІТІ

Як майже в усіх ділянках культури мають Китайці перше місце і в медицині (в ліках). Мабуть лише асирійсько-вавилонські землі, Єгипет і старинна Перзія могли би мірятися щодо часу з тою старою культурною країною, бо доказують, що вже **дві тисячі літ тому, заки Гіпократ, найславнійший лікар старинної Греції** (460—377 року перед Христом) передав европейському заходові свої науки, **мали Китайці свої лікарські методи і науки,** хоч може бути для нас і фантастичні. Як їх цінили, про те говорить ось що: Цісар Ші-Гюанґ-Ті (що злучив Китай) останніми роками третього століття перед Хр. декретом приказав тисячам і тисячам робітників ставити велечезний китайський мур, а заразом казав спалити всі книги, передовсім історичні, аж до літописів про власну династію включно, хліборобські записки, праці про плекання бжіл і про лікування і ліки. І хоч цісар видав такий розпорядок, то завдяки поважанню, з яким відносилися Китайці до наук, богато з тих книг заховалося аж до наших часів. Декотрі з тих книг приписують казочним особистостям найстарших китайських цісарів; із них на першім місці стоїть цісар Ше-Нунґ, що значить „добрий дух хліборобства". Старі перекази приписують також йому винахід плуга, виплекання худоби і введення торґу для виміни збіжа. Він досліджував і керничну воду, доказав лічничу силу зілля, та на що котре помічне. Складав також перші рецепти. Про того цісаря леґенда каже, що мав жолудок із такими тонкими стінами, що міг крізь них бачити, що діється в середині. Люде навіть твердили, що жолудок його був зі скла, що уможливлювало йому випробувати на собі наслідки отруй. Знав їх аж сімнацять родів, а слідкував, як ділають ліки проти тих отруй. Аж одного дня викрив найстрашнійшу отрую, що звалася Та-ча-яо. Китайці й нині вживають тої отруї, коли хочуть отруїтися. Ця отруя кружляла в його тілі в усіх напрямках, аж вкінці дісталася до голови, де згуснула в два великі чираки. Цісар помацався в поті і сказав: „Той їдовитий лік убє кождого смертника, мені по ньому виросли лише два роги". Знаний звичай загинати пальці ніг, щоби нога була як найменша, пояснюють ось як: Переказ каже, що останній китайський цісар династії Чі, на імя Тунґ-гун-ґу (що в 501. році після Хр. був скинений з престола), мав любку таку гарну, що краса її славна була на цілу країну. Передовсім подивляли її маленькі ноги, що вже були з природи такі. Коли цісар одного дня дивився, як його любка танцює, викликнув одушевлено: „За кождим її кроком наче зацвитає лелія!" Ці слова дали привід для одушевленого оклику: „Золота лелія", якого пізніще уживали на означення штучно зменшених ніг. Але той звичай принявся щойно з початком десятого століття після Хр. за останнього цісаря династії Танґ. Той цісар своїй любці Му-ніянґ казав так звязати ноги, що подобали на місячний серп. Династія Мінґ з манджурського походження (наступила в Китаю 1644. р.) не приняла того звичаю, всетаки між заможними Китайцями він удержається до нині. (Китайське робітництво давно закинуло той звичай). Китайські жінки (пані) не дуже довіряють чужинним лікарям, коли котрий з них хоче приглянутися їх обезображеним ногам, а то зі стиду. Китайські селяне нераз сповідаються свому духовникові, що дивилися на малі жіночі ніжки. Була в Китаю також мода струнких тіла, і то дуже поширена. Один з володарів династії Чу (1122—255 перед Хр.) мав таке замилування до струнких постав, що богато з його наложниць померло з голоду, бо заки володар їх принимав у себе, довго постили.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ШКОЛА, ДІТИ І ПІДРУЧНИКИ.

Тепер черга на холодний і критичний перегляд нашої „зовнішньої" і внутрішньої школи.

Задача це дуже складна і делікатна, бо тут, представляючи правду, дуже легко вдарити на струну фалшивої амбіції деяких груп, як рівнож і одиниць.

Та годі. Коли вже раз справа школи стала актуальною, так треба, хочаб з покаліченням хорої гордости й пихи, довести її до бажаного й корисного кінця. Бо і лікар, як розходиться о ратунок життя людини, береться за ніж і оперує, вирізує „це", що моглоб бути причиною смерти людини. Так і ми берімся за діло рішучо й розумно.

І коли мені сьогодня прийдеться кинути кілька прикрих слів, так це не зі злоби, ані із зарозумілости. Моїм наміром не є розбивати громади, ні їх органiзованість, ані родити ненависть між громадянством а дякоучителями, тим менше відбирати честь, чи пошану дякоучителям.

Між ними є богато таких, що я в порівнанню з ними щодо шкільних справ в практиці і в теорії є малим — і я їх дуже ціню та поважаю.

Але, **як вони мовчать умисно, і не забирають голосу** в цій справі лише **ізза зневіри в успіх, або з упередженням, що може „Обеднання" чи п. Стеткевич е їх ворогами, і бажають удостоїтись великих і добре платних „джабів" — так вони грубо помиляються.**

Ця справа має дальше йдучі цілі й пляни, які заключаються в **будучности нашого покоління в Америці!**

Як п. Стеткевич, так і всі теперішні дякоучителі переминуться, бо всі колись перенесуться на „лоно Авраама" — а їх місця повинніби заняти молодші вихованці, бо **діти, наша будучність, будуть жити, як довго істнуватиме наш рід на землі!**

Отже для того, а не для чого иншого належить позбутися всякої амбіції, а знайти спільну плятформу згоди й праці.

Бо всі ми добре знаємо, в якому стані знаходиться наше шкільництво в Америці.

Школи наші, як я зазначив у попередній статті, є парохіяльні, і майже всі поміщуються в „галях" під церквами.

Просто пивниця, що зветься „галею", є місцем для школи. По найбільшій части **понура, темна, вохка, мала, з низькою повалою, нераз з цементовою підлогою, з кепським огріттям, це приміщення школи.**

Чи ця школа може зробити миле й додатне враження на дитину, яка, вийшовши з американської школи, входить до своєї пивниці? Ця дитина не з радостю вбігає в цю печеру, а з жахом і непевностю! А сірі, облізлі з краски, а часто стікаючі струями вогкости, брудні стіни з певностю не притягають ока дитини; тимбільше, як нема там ні малюнків, ні образів, навіть ґеоґрафічних чи історичних карт (мап), бо за історичні картини чи за образи, що представляли би великих мужів нації, навіть не говорити.

Денеде є святий образ або хрест, часами американська хоругва, вкрита грубими верствами пороху, або Вашингтон, ледви визираючий зпоза брудного скла образу.

Одним словом: ця школа є **пригноблююча, бідна, мізерна,** і дитина порівнуючи цю школу з американською, завважає цю страшну ріжницю і ясно, що вона вище ставить американську, а тим самим більше любить і поважає американську ніж українську, тому не трактує її як школу, не бере поважно ні школи самої, ні навчання в цій школі.

І тут є перша причина, чому діти, як дякоучителі скаржаться — є недобрі, збиточні, часто ходять поза школу.

„Крайовий бук", чи „березова каша" не є ні причиною зла, ані не буде ліком оздоровляючим.

Зло є в самій школі і тому її треба перетворити.

Бо не думаю, що наші діти дійсно злі, недобрі, недбалі, що вони не придатний матеріял до оброблення.

Я знаю з досвіду, та із запитів у компетентних людий, що переважно наші діти, як всіх еміґрантів, а головно з низших слоїв, походять з тих не пережитих, не зґанґринованих ще верств і тому є дуже способні, проворні і охочі до успіху. Звичайно переходять до вищих кляс з дуже добрими поступами.

В богатьох місцевостях, де мені приходилося жити, я пізнав, як діти, що в американських школах дістають ріжного рода відзначення, медалі, свідоцтва і т. п., за українську школу не дбають, а як до неї ходять, так ніякої користи з відтам не виносять.

Знаю я одну учительку Українку, що вчить в американській школі. Вона ще молода, не має великої практики, та мені забажалося знати, як вона поважно трактує свій фах, які методи пізнання дітий має, або чи їх зовсім не має; це мені забаглося знати.

І я мав нагоду з нею раз говорити. Я пізнав, що ця дівчина дуже любить свій фах, і старається пізнати своїх учеників — і коли я запитав її, що думає вона про наші діти, так на причуд мого здивовання, відказала мені певно, мовби приготована на це питання, що наші діти, о скільки вона в своїх клясах могла завважати, **е дуже спосібні і пильні, а надзвичайно легко йдуть їм рахунки. Вона назвала їх „своїми жидами".** Лише вдарила її незухарність, переважно хлопців, надмірна вибуялість, що вже треба записати на рахунок молодого віку, а инші річи на рахунок недбалости родичів.

Загальний образ в душі цеї молодої учительки є дуже красний — я певний, що кождий, хто близше мав до діла з дітьми, признасть слушність нашій молодій учительці.

Отже нема що недоцінювати цих дітий, лише треба вміло їх виховувати в дома і в школі.

Виховувати діти в школі є дуже трудно. На це вже треба бути не лише батьком дітий в приватному житті, або учителем, але треба бути правдивою людиною, а з практики педаґоґом.

Кромі цього треба мати ріжні прилади і підручники, які улекшувалиб учителеві тяжке його завдання. Вони помагають учителеві дати знання дитині, і є важним причинком розвивання душі і світогляду дитини.

Як я зазначив давнійше, ці підручники мають бути ясні до зрозуміння для дитини, а заразом мати відповідний корм для мозку дитини.

Годі однак виказати якусь вартість цих всіх підручників, книжок, з яких учились і вчаться наші діти в Америці.

Накопичений у них матеріял тяжкий для стравлення, відпихає дитину від себе, бо тяжкі, незрозумілі слова, а навіть трудні до вимови на початок, знеохочують дитину до цеї ненависної їй книжки-букваря.

Крайові букварі — за тяжкі і за скорі в поступі для американської дитини — виховуваної новітньою методою.

Андрейка буквар ще тяжщий, навіть неможливий до користування в наших школах. Церковщина у всіх цих букварах є зайвою, бо перетяжує науку. Мова в них і правопис не є коректні, не одноцільно-літературні.

А в деяких місцях в Пенсильванії, як зачуваю, вчать ще етимольоґією...

Застановитись над цим, чи не смішним є це навчання.

Жалю гідною мусить бути дитина, де вчать її старославянщини, або російщини. Не диво отже, що по скінченню того рода науки діти є не лишень анальфабетами, а що гірше, погноєм чужої нації і культури.

Инших підручників поза букварями і надмірно тяжкими читанками не було. Всьо навчання заключалося в читанню і писанню. Як я зазначив давнійше, історії або ґеоґрафії не було.

Тому не диво, що наша еміґрація має такі чудові висліди культурної роботи, що наші діти на наших очах потопають у чужому морі, як це зазначив п. Стеткевич.

В підручниках шкільних, які не будять жадної цікавости в дитині — є друга причина зла української школи в Америці. Як саму школу, так і підручники треба поправити так, щоби відповідали вимогам нової школи, уровеневи дітей і щоби принесли бажані наслідки. Над тим мусіти-ме застановитися спеціяльна комісія.

За учителів, їх навчання і про само громадянство постараюся написати другим разом.

П. Ковальчик,
Линден, Н. Дж.

В ОБОРОНІ УКРАЇНСЬКОЇ НАЦІОНАЛЬНО СВІДОМОЇ ЖІНКИ.

Якась робітниця з Картерет, Н. Дж., накидується в У. Щ. Вістях на наше місцеве жіноцтво, що воно клясово несвідоме та не розуміє ріжниці між капіталістичним і робітничим світоглядом.

Правда, що воно легко критикувати, а осбливо таким, що самі нічого для народної справи не роблять, ні навіть про жіночу орґанізацію не дбають. Бо писати в часописи чи кричати на вічу ще мало. Тут треба иншої роботи. А тої роботи і в тих „клясово" свідомих не видно. Хиба то, що кумаються з Польками, а наші жінки стоять осторонь. Українські жінки в нашій громаді, хоч всі вони тяжко працюють, розуміють вже добре вагу жіночої орґанізації і в скорому часі таки її збудують. Ми мусимо визнаватися в капіталістичних лихах і знати, як з ними боротися, але мусимо бути заразом добрими Українками і не пропадати в польських костелах ні в інтернаціоналах.

Марія Серафинович, і другі,
Картерет, Н. Дж.

ЯВНО І СЛАВНО.

Виступ о. В. Петрівського перед апостольським делеґатом у Вашинґтоні в обороні української греко.-кат. церкви перед впливами Польщі і в обороні о. д-ра Жука потряс своєю мужностю і благородностю кождим Українцем. Бо це чесний, відважний і характерний виступ. Честь і слава о. Петрівському, що не ховає свого чесного імени під паху, а виступає явно і славно. Такими виступами зробиться з наших людей свідоміших і характерніших громадян далеко скорше, ніж Бог зна якими проповідями. Бо люде бачуть на власні очі, що їх духовний провідник, не дбаючи за дочасне добро, кару і кусник хліба, поступає так, як йому наказує зробити його совість і національна честь.

Отець Петрівський дав другим священикам добрий примір до наслідування.

Михайло Проняк,
Нантикок, Па.

ЧОМУ В НАС НЕ ТАК ЯК У ДРУГИХ.

Хочу написати про свій бизнес, але побачите, що моя справа має ширше значінне. Ото заложив я склеп з убраннями. Думаю собі: Всі другі народи беруться до бизнесів, а ми пхаємо свою кервавицю в чужі руки. Через брак українських бизнесів так тяжко в нас на гріш. Прийдеться збирати на Рідну Школу чи інвалідів, то збираємо і збираємо, заки зберемо тих кілька тисяч долярів, а другі народи збирають сотки тисяч а то й мільони. А збирають тому, що мають свідомих і богатих бизнесменів, які можуть кинути більшими сумами.

От тому взявся я до бизнесу. Від Українців не можна було дістати ніякої фахової поради, бо наші люде на бизнесах не розуміються. Чужі знова не хотіли рівнож втаємничити чоловіка в бизнес, тому йшло тяжко; але я все таки думав, що якось то може піде, бо наші люде мене добре знають то й підопруть.

Тяжко то видержати конкуренцію нашому чоловікови і вдержатися при бизнесі, але я міг би мимо того всього видержати, якби наші люде хотіли підперти мене як слід. От так як попирає жид жида, що то йде з другого кінця міста до „свого". Бо жиди одні других вміють підпирати. Вони розуміють, що коли один впаде то відстрашує 100 других від бизнесу. Але наші Українці того не розуміють. Є таких горстка, що таки свого попирають як можуть, але таких мало. Через те годі українському бизнесменови видержати і він дуже часто кінчить банкроцтвом.

А таке банкроцтво дуже пригноблюючо ділає на людину. Не так жаль за втрачені гроші, як за те, що чоловік літами працює в товариствах, збирає ріжні жертви і дбає, щоб цвило народне життє, а коли треба про чоловіка памятати — другі забувають за це та йдуть і підпирають инших, дуже часто наших національних ворогів.

Ми всі повинні бути як одна родина. Нас повинно боліти серце, коли оден з нас руйнується. Ми повинні одні других підпирати і спільно собі долю облегшати. Через ту спільність скорше злагодиться в нас партійна гризня і скорше будемо здібні до всякої иншої спільної акції, особливо такої, якої від нас вимагає теперішна визвольна боротьба нашого народа.

Лука Самборський,
Вунсакет, Р. Ай.

ВІДОЗВА
ДО ОДНОСЕЛЬЧАН СЕЛА КАЧАНІВКА, ПОВІТ СКАЛАТ.

Комітет будови „Народного Дому" в селі Качанівці відноситься до своїх односельчан в Америці з просьбою допомогти їм поставити вріднім селі „Народний Дім", в якім мала би приміщенне рідна школа, що моглаб нам виховувати наших дітей в українськім дусі. Бо теперішна школа як і теперішне військо вчить тільки наших дітей ненависти і погорди до свого рідного. Щоби тому зарадити, мусимо власними силами поставити таку школу і так повести виховання молодого покоління, щоби з него була радість і потіха для нашого народа. Инакше і слід по нас пропаде на нашій рідній землі.

Та ми самі не в силі побудувати „Народний Дім". Тому звертаємося до братів за океаном з просьбою о поміч. Другі села таку поміч дістають і ми віримо, що й наше село дістане її від своїх Братів.

Зібрані жертви просимо слати на руки голови читальні гром. Івана Шаварина.

Комітет просить гром. Йосифа Шаварина в Филаделфії, щоби занявся збіркою.

Адреса Й. Шаварина така:
2210 Meredith St.,
Philadelphia, Pa.

За Комітет Народного Дому в Качанівці:
о. І. Лубянецький, Іван Шаварин, В. Романюк, Петро Будник, Іван Дмитришин і другі.

ІСПИТ ДЛЯ МАЙБУТНЬОГО КОРОЛЯ.

Ґрупа мадярських магнатів вибирається в Еспанію, де відвідає родину бувшої королевої Зити і переведе іспит її 14-літнього сина Оттона, „короля Мадярщини", як його називають. Оттон скінчив 6-ту ґімназійну і відповідатиме мадярським сеніорам і монархістам на ріжні питання.

ПОІМЕННИЙ ВИКАЗ ЖЕРТВ
НА СИРОТИНЕЦЬ-ЗАХИСТ УКР. НАРОД. СОЮЗА
за місяць март 1927 року.

ВІДДІЛ 4.

Бр. св. О. Николая в Джерзи Сіті, Н. Дж.

Жертви з каси відділу і від части чл. прогол.
Дісланo від членів $6.50

Разом $6.50

Демкович Николай $3.00
Підлипчак Гриць 50
Смакула Андрій 1.00
Ґербонка Леонтий 1.00
Кріль Дмитро 1.00

ВІДДІЛ 24.

Бр. св. Григорія в Ранкін, Па.

Жертва з каси відділу...$ —
Жертви від части членів 50.00

Разом $50.00

Ґлова Олекса $1.00
Савчин Іван 50
Барашкевич Мих. 1.00
Бендус Антін 1.00
Буярин Григорій 1.00
Білицький Михайло 1.00
Боришкевич Стефан 1.00
Черепаха Семен 1.00
Футрик Юрко 1.00
Фриндій Михайло 1.00
Ґуркевич Іван 1.00
Ґурка Володислав 1.00
Косцюк Василь 2.00
Кудла Петро 2.00
Кушнір Антось 5.00
Кафка Василь 1.00
Клодзінський Мих. 1.00
Катинський Антін 1.00
Кріль Антін 1.00
Леницький Михайло 1.00
Мацькевич Василь 3.00
Маґун Николай 1.00
Моравський Іван 1.00
Озарчук Семен 50
Озарчук Григорій 1.00
Озарчук Микола 1.00
Полавський Михайло 1.00
Пограничний Михайло ... 1.00
Савчин Юлія 50
Семко Федір 2.00
Спасюк Юрко 1.00
Щур Микола 1.00
Туркевич Михайло 1.00
Яцик Никола 1.00
Васько Михайло 1.00
Білецький Семен 1.00
Бендус Микола 1.00
Боришкевич Йосиф 1.00
Ґрекуль Василь 50
Козловський Стефан 1.00
Охота Іван 1.00
Чокан Іван 1.00
Солоденка Григорій 1.00

ВІДДІЛ 27.

Бр. св. Петра і Павла в Нюарку, Н. Дж.

Жертва з каси відділу ...$10.00
Жертви від членів 15.00

Разом $25.00

Гладкий Василь $5.00
Лешків Йосиф 1.00
Романишин Кирило 1.00
Ґраняк Петро 1.00
Перепека Николай 1.00
Пришляк Іван 1.00
Шийка Іван 1.00
Штанимир Михайло 1.00
Заяць Василь 1.00
Шеремета Текля 1.00
Штанімер Ілія 1.00

ВІДДІЛ 34.

Бр. св. Івана Хрестителя в Лорейн, Огайо.

Жертви з каси відділу і від части чл. прогол.
Дісланo від членів $4.00

Разом $4.00

Панько Іван $1.00
Качай Василь 1.00
Лозінська Катерина 1.00
Колачко Марія 1.00

ВІДДІЛ 36.

Сестр. Пресв. Богородиці в Рочестер, Н. Й.

Жертви з каси відділу і від части чл. прогол.
Дісланo від членів $12.50

Разом $12.50

Дорофей Катерина $1.00
Дуда Текля 50
Матковська Зофія 1.00
Ромач Юлія 1.00
Попович Марія 25
Луцишин Олена 1.00
Андріців Анна 50
Чайковська Наталія 1.00
Ґереґа Маланка 1.00
Юган Анна 1.00
Лялька Ксеня 1.00
Новак Марія 25
Пукіш Марія 1.00
Ромач Агафія 1.00
Тиха Евдокія 1.00

(Дальше буде)

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".

ЖАРТИ.

Господиня (до нової кухарки): Чому ви відійшли зі служби від попередних своїх „панів"?

Кухарка (з обуренням): Бо вони обоє були такі наївні, що хотіли вижити з своєї місячної платні!

—o—

Фейдо, славний французький письменник, перебуваючи на свіжому воздусі на селі, зайшов до коршми, сів і спитав властительки:

— Чи маєте цикорію?

Коршмарка потвердила питання.

— Скільки? — питав дальше письменник.

— Трицять пакетів.

— Гарно. Принесіть сих трицять пакетів сюди!

Засапуючись, принесла коршмарка трицять пакетів цикорії та поклала на стіл перед гостя.

— Так, — сказав спокійно Фейдо — тепер зваріть мені філіжанку правдивої зернистої кави.

—o—

— Знаєш, у чім ти похожий на сніжний шпиль гори? — спитав раз німецький поет Е. Т. Гофман свого приятеля Людвика Девріента.

— У чім? — спитав Девріент.

— Ви оба понайбільше замарачені.

—o—

Карнегі, подорожуючи по Кавказі, зайшов до одного села, в якім у церкві правилося саме богослуження. Карнегі поступив до церкви, сів скромно у лавці, а як збирали на тацу гроші, поклав новенький столоровий банкнот. Після служби божої батюшка каже:

— Любі православні християне! Нині зібрано одного рубля і вісім копійок. Колиж той банкнот, що його дав отсей старець, не є фальшивий, то зібрано ще й сто долярів. Любі православні християне, моліться, щоби той банкнот був правдивий!

—o—

Марк Твен відвідав раз маляра Ґвістлера. Маляр опроваджував славного гумориста по свому ателіє. Марк Твен приступив до великого образа, прижмурив очи й сказав:

— Незле, незле, але отся хмара тут, бачите, отся кольосальна хмара — я опустив би її.

— Ради Бога! — скрикнув маляр — не доторкайтеся, образ іще мокрий!

— То нічого, — відповів Марк Твен — я в рукавичках.

—o—

Після смерти славного англійського поета **Борнса** приятелі приходили до вдовиці, складали їй кондоленції, а вона давала на спомин кождому з них щось із спадщини по покійнику. Колиж уже не було що роздавати, а один поетів приятель таки конче допоминався, щоби дала йому щось на спомин по поетові, вдова сказала:

— Вірте мені, вже нема нічого! Та коли так конче допоминаєтеся, то хіба беріть собі мене!

НА НОВІЙ УКРАЇНІ ТЕПЕР ВЕЛИКИЙ РУХ

З попередних оголошень звісно, що побіч Нової України істнує стація державних літаків для перевоження почти. Тепер держава передає цілє підприємство приватній летничій компанії, котра буде перевозити не лише почту, але також і людий з Бостону до Ню Йорку та Филаделфії і навідворот.

ВЛАСНЕ СТАЦІЯ КОЛО НОВОЇ УКРАЇНИ БУДЕ ГОЛОВНИМ ПОРТОМ ДЛЯ ТИХ ЛІТАКІВ.

Після думки мейора міста Савт Плейнфілд, Вилема Гемилтона, буде се найбільша летнича стація в Злучених Державах, а з тим і в цілім світі.

Летнича перевозова компанія вже приготовляється до свого діла. Заняла останню фарму, яка лежала межи ґрунтами Нової України і теперішною летничою стацією і почнуть таки на межах будувати нову величезну стацію для літаків, котрі прибувають з Бостону. Мейор Гемилтон думає, що там буде рівночасно будуватися фабрика літаків, котра буде найбільшою того рода фабрикою в Злучених Державах.

В парі з тим ще одна новість. Стейтові власти хочуть прийти в поміч новій компанії і усунути на бік дорогу, котра розділює дотеперішне летниче поле від нового. В тій ціли стейтові інжинири робили вже поміри для нової дороги і приймили до заключення, що найліпше пустити її вулицями Київ і Шевченка на Новій Україні. В той спосіб через наші ґрунта буде йти вздовж і впоперек державний гостинець, а се збільшуе бизнесовий простір оселі.

Хто хоче зрозуміти вагу сих змін, нехай зажадає мапи Нової України з Бюра Глоб Сервис Компані і огляне положенне згаданих вулиць.

ЩОБИ ДАТИ ЗМОГУ ПРОВІРИТИ УСЕ ПОВИСШЕ СКАЗАНЕ, ЗАПРОШУЄМО ОТСИМ НАШЕ ЗОРГАНІЗОВАНЕ ГРОМАДЯНСТВО, ПЕРЕДІВСІМ НАШІ БРАТСТВА І ТОВАРИСТВА НА СПЕЦІЯЛЬНУ ПРОГУЛЬКУ ДО НОВОЇ УКРАЇНИ В НЕДІЛЮ, 8. МАЯ, ОКРЕМИМ ПОЇЗДОМ З НЮ ЙОРКУ ОКОЛО ГОД. 2-ої ПОПОЛУДНИ.

Подробиці будуть оголошені в свій час. 95

ВІДОЗВА!

Видавництво „Нова українська школа у Львові" потребує для виконання ілюстрацій до читанок ріжнородних знимок з Америки, а саме: Фотографій українських церков, шкіл, народніх домів, фарм, картин, які би представляли фармерів і робітників при ріжних заняттях і в ріжних порах року, карток з видами американських міст і краєвидів.

Видавництво просить сею дорогою Земляків, які моглиби допомогти зібрати такий матеріял, надсилати його під адресою: SVOBODA, 83 GRAND STREET, JERSEY CITY з заміткою **для Видавництва М. Матвійчука**, подаючи при кождій фотографії місцевість, провінцію, а також блище означенне краєвиду, за що з гори складаємо щиру подяку. 72—

ЯК МИ ПОМАГАЄМО СТАРОМУ КРАЄВИ.

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Коляда на „Санаторію і Захоронку" в старім краю.

Члени Тов. „Жіноча Рада" в Ню Йорку, пані Ю. Богуцька, А. Дракоф, К. Трофимяк, М. Гайова, А. Залужна і С. Дроздик заколядували $117.48 на „Санаторію і Захоронку".

З цего вислано до старого краю на „Санаторію і Захоронку" на руки „Союза Селянських Спілок" у Львові $115.00.

Жертвували: по $5.00: С.Ковбаснюк, В. Одинський; по $3.00: К. Трофимяк, С. Бадиль; по $2.00: С. Залужний, Ю. Богуцька, А. Дракоф, С. Дроздик, К. Пукшин, П. Малець, Н. Маздій, М. Костецька, Ю. Ярема, І. Гураль, Е. Лукен, М. Гурин, К. Цацондр; по $1.00: Д. Шулінда, Г. Галецький, І. Гаврилко, Й. Мартинець, В. Крочак, П. Порада, Й. Головчак, Й. Шишка, П. Черенович, О. Гаврилко, А. Ляшецька, О. Різник, М. Карчишин, М. Голубович, О. Майдан, С. Гірмент, Г. Собко, І. Смит, А. Паркс, Катитамб, Н. Гнившин, Н. Шараво, К. Добрянський, М. Реймон, М. Шутковський, Н. Миосленіч, Ф. Мишленіч, О. Андровський, С. Петров, І. Федович, В. Озірінець, П. Муха, А. Лось, І. Лось, В. Гаврилков, А. Бачинський, Г. Паламар, Д. Качин, М. Хлопан, І. Шайб, І. Ничка, Д. Пиріг, І. Матуляк, В. Лазута, І. Солтис, Р. Мороз, П. А. Гаврилюк, К. Ухач, Й. Пашва; Дрібна збірка $1.00; по 75 ц.: А. Кутій, С. Особінський, І. Шацко; по 50 ц.: І. Ошуст, А. Чернявський, Ф. Ф., І. Тарелік, Я. Марків, А. Скубо, Ю. Полій, І. Марчак, К. Зарецький, В. Каплан, П. Гут, А. Брико, М. Лабус, Я. Коваль, Й. Многі, В. Гриник, Г. Воку, М. В., П. Счевеґан, П. Ясенко, Дійродада, Е. Еґус, І. Греф, І. Нокли, Михалюк, А. Ольшин, С. Росеф.; по 40 ц.: Д. Каришин; по 35 ц.: Л. З.; по 30 ц.: І. Панасен; по 25 ц.: С. Котів, Матусей, Тлінські, Т. С. М., Огінські, Симкін, С. Рушнок, І. Марін, А. Кулик, І. Н., Глуфка, І. Флок, Влохан, Н. Маков, Сохоловскі, Слівак, С. Малас, Ф. Ф., В. Бравн, Вірчинські, Н. Н., Микто, К. Поскалин, М. Гора, Н. Квятковскі, Сохановскі, З. С., Краскоф, Д. Л. Решта дрібними.

ДЖЕРЗИ СИТІ, Н. ДЖ.

Замісць святочних желань на Рідний Край.

На руки редакції зложили замісць святочних желань дальші жертви на край слідуючі: Гром. Гарри Євсяк з Джерзи Сити, Н. Дж., $5.00; о. др. Й. Жук з Карнегі, Па., і о. Л. Левицький з Клівленд, О., по $2.00; п. Марія Бойко з Бруклин, Н. Й., $1.00. Гроші вислано до Обєднання.

БРІДЖПОРТ, ПА.

Січові збірки на край.

З каси сотні Четвертої, Першого Округа Січової Організації внасигновано $10, а народного податку зібрано $15.50.

Кромі сего зібрано з нагоди коляди $6.50. Жертвували по $1: І. Довгань, М. Чарнецький, В. Пухта, Л. Сарабун, П. Козак, Т. Голубенний; по 50 ц. В. Козак. Разом вислано до Обєднання $32 і призначено на Рідну Школу $12 а по $10 на інвалідів і революційний фонд.

Т. Голубенний.

МАЙНЕРСВІЛ, ПА.

З місії на Рідну Школу.

В нашій укр. греко-кат. церкві відбулася місія, на якій проповідував о. М. Кінаш. Одну проповідь призначив о. Кінаш нашому положенню в Рідним Краю та згадав за інвалідів і сиріт а особливо за Рідну Школу, як найсильнішу нашу твердиню в боротьбі з польонізацією.

При кінці місії відправлено панахиду за поляглих героїв і на ній зібрано $29.83 на Рідну Школу в старім краю. До сего доложив гром. М. Гефко $2. Разом зібрано $31.83 і вислано до Обєднання в Филаделфії, Па.

ГЕРКІМЕР, Н. Й.

З панахиди на Рідну Школу.

З панахид, які відправлено з нагоди роковин смерти Тараса Шевченка зібрано в укр. грекокат. церкви в Геркімер $5.60 а в Литл Фолс, Н. Й., $5.70. Разом зібрано $11.30 і вислано до Обєднання на Рідну Школу.

ДЖАНЕТ, ПА.

На Рідний Край.

Слідуючі чесні колядники занялися сегорічною колядою: Анна Сенчишин, Анна Опар, Анна Ґеровин, Юлія Шурик, П. П. Леньо, Д. Терпко, І. Малаховський і В. Сенчишин. Заколядовано $53.65 і вислано до Обєднання. Жертвували слідуючі:

По $5.00: Український Народний Дім і В. Цимбаляк; по $2.00: о. В. Зацерковний, Т. Глива, І. Лопушанський; Г. Гавряк $1.25; по $1.00: О. Сенчишин, В. Романчишин, І. Малаховський, М. Гуриак, Катерина Казимір, М. Боньчак, М. Ґерович, В. Сенчишин, В. Гарасевят, М. Терпко, Д. Терко, О. Бараник, П. Нищот, Ст. Лопушанський, Анд. Грабовський, П. Ференчук, Анна Годинч, С. Кравц, М. Хандога, Ст. Гинва, Ст. Бела, Д. Оринич, І. Оринич, Ант. Цапар, І. Опар, І. Гудима, Ст. Дзюбак, П. Леньо; І. Рідош 80 ц.; І. Доротович 75 ц.; по 50 ц.: Катерина Цицик, Д. Гарасим, К. Смій, М. Шурик, Н. Опар, М. Оринич, Афт. Щурик, Пазя Цапар, В. Чупа, Анд. Пашкат, Ю. Хомчак, О. Литвин, Марія Кульчак, Л. Матерна, Чіб Л. Пікань; Анастазія Мадей 30 ц.; по 25 ц.: Й. Пасебович, Д. Пинда, М. Попович, М. Гарасєвят, М. Кудлачинський; Н. Гавряк 20 ц.; Д. Липерд 10 ц.

Разом заколядовано $56.15. Розходу було $2.50.

Остало $53.65, які вислано до Обєднання.

В горах.

Чоловік (до жінки, коли вийшли на шпиль гори): Бачиш, що за чудовий краєвид там на долині.

Жінка: Ну й дивіться на того дивака! То ти потребував тягнути мене на цю височезну гору, щоби показати мені, що там є в долині!?

ГУМА.

Був собі малий хлопчина,
Цікавий — ні слова.
Впало йому раз у очі,
Як жує корова.

І з радости у хлопчини
Аж очі засяли:
Я й не думав, щоби гуму
І корови мали.

Але видно таки мають —
Жують як дівчата.
І хлопчина приступає
Корову прохати:

Дай же мені, короновько,
Трохи тої „гами"
Нехай також і я собі
Пожую зубами!

Та корові ані в гадці,
Жує собі далі,
Аж хлопчині з того всього
Зібралось на жалі.

І бідняга на корову
Миленько поглянув:
Дай хоч трохи! Віддам завтра,
Як в сестри дістану.

Та даремно коровині
Хлопець перевадує;
Вона далі ремигає,
Мов нічо не чує.

Бачить хлопець, що в корови
Гуми не дістане,
Розлютився Так закликав:
„Ти звіря погане!

Маєш гуму, та не хочеш
Для мене вділити.
Пожди! Колись ти у мене
Ще будеш просити!"

Комар.